

De zwaluwen van Gaast

TEKST RENÉ DE VOS

Heerlijke zomergasten zijn het: huiszwaluwen. Maar we weten eigenlijk verrassend weinig over ze. Hoogleraar dierecologie Theunis Piersma startte daarom in zijn eigen dorp Gaast een diepgaand onderzoek. Met opmerkelijke uitkomsten.

Dikke bromvliegen, daar lusten huiszwaluwen pap van.

Vogelprofessor Theunis Piersma ligt lui in zijn tuinstoel van de drukte boven zijn hoofd te genieten. Tientallen huiszwaluwen zeilen af en aan naar de kleinsten aan de gevel van zijn huis. Er dwarrelt een wit veertje in zijn richting. Lang voordat het de grond zal raken plukt een zwaluw op volle snelheid het uit de lucht. "Waarom?" vraagt de professor zich af. Het is één van de vele vragen over huiszwaluwen waar geen antwoord op lijkt te bestaan. Theunis Piersma kan daar niet tegen. Het brengt hem tot een zoektocht van ruim tien jaar naar het geheime leven van een oer-Hollandse zomervogel.

Een huiszwaluw heet huiszwaluw omdat hij zijn nestje van klei tegen de gevel van een huis bouwt. In Europa is het een heel algemene vogel en ook bij ons logeren er jaarlijks dik 100.000 paartjes. Maar dat is dan ook bijna alles wat we zeker weten over de huiszwaluw.

Dankzij het speurwerk van de professor en zijn wereldwijde netwerk van collega's weten we nu aardig wat meer.

Topsporters zijn het

Bijvoorbeeld: die kleine vogeltjes van een paar gram leveren met hun trek naar Afrika en terug eenzelfde formidabele inspanning als topwielrenners

in de Tour de France. En op insecten jagen in het luchtruim is net zulk zwaar werk als houthakkers in Canada verrichten.

Waar ze 's winters in Afrika verblijven was een raadsel. Eén miljoen Europese huiszwaluwen zijn geringd; slechts 21 zijn er teruggevonden! Van de zwalwtjes uit het dorp van de professor weten we het nu eindelijk: ze overwinteren in Congo en Kameroen.

Nóg zo'n 'gewone' vraag: waar slapen huiszwaluwen? In Afrika doen ze dat waarschijnlijk hoog in de lucht boven het regenwoud, net als gierzwaluwen. Maar in Nederland? Zwaluwen met

jongen slapen op het nest. Zolang het nest nog niet klaar is verdwijnen ze echter 's nachts. De rietvelden in? Of, net als in Afrika, in de lucht? Dat is nog een mysterie.

Hollandse malaria

Vogels worden 'bewoond' door parasieten. Huiszwaluwen dragen vooral bloedluizen en malariaparasieten. Die bloedluizen zijn zo groot als een muis op een mens; stel je voor! Toch schijnen de vogels er geen last van te hebben. Net zomin als van de malaria-parasieten die ze in Afrika opdoen. Gelukkig zijn die ook niet gevaarlijk voor de mens.

Professor Piersma brak zich het hoofd over de vraag waarom zijn huiszwaluwen niet in de aangeboden kunstnesten wilden wonen, die toch gegarandeerd parasietvrij zijn. "Ze leven liever knus met elkaar in een traditioneel kleinst", is zijn conclusie. En daarmee is de jacht op zwevende witte veertjes ook meteen verklaard. Die blijken als nestbekleding ontsmettend te werken •

foto: Ronald Messemaker/Buiten-Beeld

ZWALUWEN VAN GAAST

Een avontuur dat begint in Gaast en eindigt in Kameroen. Auteur: Theunis Piersma, uitgeverij Bornmeer. Art.nr. 361024. Prijs € 15,00. Voor leden € 13,50. Te koop in de (web)winkel van Vogelbescherming. Er bestaat ook een Friese versie (niet te koop bij Vogelbescherming).